

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

๑. ความพิสดารว่า วันหนึ่ง พระมหากัสสปเถระอยู่ ณ ถ้ำไม่เลียบ เทียวไป
บิณฑบาตในกรุงราชคฤห์ กลับจากบิณฑบาตแล้วหลังเวลากัฏฐนึ่งเจริญอาโลกกสิณ
ตรวจดูเหล่าสัตว์ทั้งที่ประมาททั้งที่ไม่ประมาท ซึ่งจติและอุบัติในน้ำ แผ่นดิน และภูเขา
เป็นต้น ด้วยทิพยจักขุ ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาประทับนั่งอยู่ ณ พระเชตวันวิหาร
นั่นเอง ทรงใคร่ครวญดูด้วยทิพยจักขุว่า วันนี้ กัสสปะบุตรของเราอยู่ด้วยธรรมเป็น
เครื่องอยู่อะไรหนอแล ทรงทราบว่า ตรวจดูการจติและการอุบัติของเหล่าสัตว์อยู่ จึง
ตรัสว่า ธรรมดว่าการจติและการอุบัติของเหล่าสัตว์ แม้พุทธญาณก็ไม่กำหนดแล้ว
ใคร ๆ ไม่สามารถจะทำการกำหนดเหล่าสัตว์ซึ่งถือปฏิสนธิในครรภ์มารดาแล้วยังไม่ทัน
ให้พ่อแม่รู้จักจติไปได้ การรู้ถึงสัตว์เหล่านั้นไม่ใช่วิสัยของเธอ วิสัยของเธอมีประมาณ
น้อย แต่การรู้และการเห็นเหล่าสัตว์ซึ่งจติและอุบัติโดยประการทั้งปวง เป็นวิสัยของ
พระพุทธเจ้าทั้งหลายโดยเฉพาะดังนี้ แล้วทรงแผ่พระรัศมีไปเป็นประดุจประทับนั่งอยู่
ณ ที่เฉพาะหน้า ตรัสพระคาถานี้ว่า

เมื่อใด บัณฑิต บรรเทาความประมาทได้ ด้วยความ
ไม่ประมาท เมื่อนั้น บัณฑิตนั้น ขึ้นสู่ปราสาทคือปัญญา
ไม่เศร้าโศก ย่อมพิจารณาเห็น หมู่สัตว์ผู้มีความเศร้า
โศก นักปราชญ์ ย่อมพิจารณาเห็น พวกคนพาลได้
เปรียบเสมือนบุคคลอยู่บนภูเขา มองเห็นพวกชนผู้อยู่
ณ ภาคพื้นดินได้ ฉะนั้น ฯ

๒. เวลาที่เสด็จไปได้หน่อยหนึ่ง พระอานนทเถระ ยืนอยู่ ณ ทาง ๒ แพร่ง กราบทูลสมเด็จพระบรมศาสดาว่า บรรดาทางไปสำนักพระเวทตะ ทางนี้เป็นทางอ้อม มีระยะทางประมาณ ๖๐ โยชน์ เป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์ ส่วนทางนี้เป็นทางตรง มีระยะทางประมาณ ๓๐ โยชน์ เป็นถิ่นที่มนุษย์ยึดครอง พวกเราจะไปทางไหน พระพุทธเจ้าข้า ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสถามว่า อานนท์ ก็สวัสดีมากับพวกเรา มีใช่หรือ ฯ พระอานนทเถระกราบทูลว่า ถูกแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสว่า ถ้าสวัสดีมา เธอจงถือเอาทางตรงนั้นแหละ ฯ เล่ากันมาว่า สมเด็จพระบรมศาสดามีได้ตรัสว่า เราจักยังข้าวต้มและข้าวสวยให้เกิดขึ้นแก่พวกเธอ พวกเธอจงถือเอาทางตรงเถิด ทรงทราบว่ สถานที่นั้น เป็นสถานที่บุญของชนทั้งหลายนั้น ๆ ให้ผล จึงตรัสว่า ถ้าสวัสดีมา เธอจงถือเอาทางตรงนั้นแหละ ฯ ก็เมื่อสมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จดำเนินไปทางนั้น พวกเทพยดาพากันคิดว่า พวกเราจักทำสักการะแก่พระสวัสดีเถระพระผู้เป็นเจ้าของพวกเรา แล้วให้สร้างวิหารไว้ ณ สถานที่ทุก ๑ โยชน์ ไม่ให้ไปเกินกว่า ๑ โยชน์ ลูกขึ้นแต่เข้าตรู่ ถือว่าวัดผู้มีข้าวต้มเป็นต้นอันเป็นทิพย์เที่ยวไปด้วยคิดว่า พระสวัสดีเถระพระผู้เป็นเจ้าของพวกเรานั่งอยู่ ณ ที่ไหน ฯ พระสวัสดีเถระให้พวกเทพยดาถวายวัตถุสิ่งของที่นำมาเพื่อตนแก่พระสงฆ์มีองค์พระพุทธเจ้าเป็นประธาน ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาพร้อมด้วยบริวาร ได้เสด็จไปตลอดทางกันดาร มีระยะทางประมาณ ๓๐ โยชน์ เสวยบุญของพระสวัสดีเถระเพียงผู้เดียว ด้วยประการฉะนี้ ฯ ฝ่ายพระเวทเถระ ทราบว่าสมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จมา จึงเนรมิตพระคันธกุฎีเพื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า เนรมิตเรือนยอด ๕๐๐ หลัง สถานที่จงกรม ๕๐๐ แห่ง และสถานที่พักกลางคืนและสถานที่พักกลางวัน ๕๐๐ แห่ง เพื่อพระสงฆ์ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. เอกสมัย หิ ทิวเส มหากัสสปตเถโร ปิปลลิกุหายํ วิหรนฺโต ราชคเห ปิณฑาย
จริตฺวา ปจฺจมาตตํ ปิณฑปาตปฏิกุกนฺโต อาโลกํ วทฺตฺตฺวา ปมตฺเต จ อปฺปมตฺเต จ
อุทกปลวีปพฺพตาทีสุ จวนเก อุปฺปชฺชนเก สตฺเต ทิพฺเพน จกฺขุณา โอลฺเกนฺโต นิสฺสีติ ฯ
สฺตฺถา เซตฺวเน นิสฺสินฺโถว เกน นุ โข วิหาเรณ อชฺช มม ปุตฺโต กสฺสโป วิหรตีติ
ทิพฺเพน จกฺขุณา อุปฺชาเรนฺโต สฺตฺตานํ จุตฺตฺปาตํ โอลฺเกนฺโต วิหรตีติ ฌตฺวา สฺตฺตานํ
จุตฺตฺปาโต นาม พุทฺธฌาณนาปี อปริจฺฉินฺโน มาตฺกฺจฺฉิยํ ปฏิสฺนฺธี คเหตุวา มาตา-
ปิตโร อชานาเปตฺวา จวนกสฺตฺตานํ ปริจฺเจทํ กาทํ น สกฺกา เต ชานิตฺตํ ตว อวิสโย
อปฺปมตฺตโก ตว วิสโย สพฺพโส ปน จวนเต จ อุปฺปชฺชนเต จ ชานิตฺตํ ปสฺสิตฺตํ
พฺพชานเมว วิสโยติ วตฺวา โอลฺกํ ฌริตฺวา สมฺมุเช นิสฺสินฺโน วีย หุตฺวา อิมํ คาถมาห

ปมาทํ อปฺปมาเทน
ปณฺญาปาสาทมารูหย
ปพฺพตฺตฺวโจว ภูมฺมฏฺเฐ

ยทา นฺทติ ปณฺทิตฺโต
อลฺโก โสกินี ปชํ
ธีโร พาเล อเวกฺขตีติ ฯ

(ธมฺมปทฏฺฐกถาย ทฺติโย ภาโค/หน้า ๙๑ - ๙๒)

๒. โลกํ คตฺทกาเล อานนฺทตฺเถโร เทวธาปเถ จตฺวา สฺตฺถารํ อาห ฆนฺเต
เรวตฺสส สนฺติกํ คมณมคฺเคสุ อयํ ปรีหารปฺถ สฺมุจฺฉิโยชฺฉินฺโถ มนุสฺสาวาโส อยมฺปน
อุชฺศมคฺโค ตีสโยชฺฉินฺโถ อมฺนุสฺสปรึคคฺทิตฺโต กตฺเรน คจฺจมาติ ฯ กิมฺปน อานนฺท
สึวลี อมฺเหติ สทฺธี อาคโตติ ฯ อาม ฆนฺเตติ ฯ สเจ สึวลี อาคโต อุชฺศมคฺคเมว
คณฺหาหีติ ฯ สฺตฺถา กิร อหํ ตุมฺหากํ ยาคฺภตฺตํ อุปฺปาเทสฺสามิ อุชฺศมคฺคํ คณฺหาติ
อวตฺวา เตสํ เตสํ ชนानํ ปุณฺณสฺส วิปាកทานฺนฺจानํ เอตฺนฺติ ฌตฺวา สเจ สึวลี อาคโต

อุชฺมุคคเมว คณฺหาหีติ อาห ฯ สตุถริ ปน ตํ มคฺคํ ปฏฺฐิปนฺเน เทวตา อมฺหากํ
 อยฺยสฺส สิวฺลิตฺเตรสฺส สกุกาโร กริสฺสามาติ จินฺเตตฺวา เอเกกโยชเน วิหาเร กาเรตฺวา
 เอกโยชนโต อุทฺธํ คนฺตุํ อทตฺวา ปาโต ว อุฏฺฐาย ทิพฺพานิ ยาคุอาทีนึ คเหตฺวา
 อมฺหากํ อยฺโย สิวฺลิตฺเตโร กหํ นิสินฺโนติ วิจฺรนฺติ ฯ สิวฺลิตฺเตโร อตฺตโน อภิหฺมํ
 พุทฺธปฺมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส ทาเปสิ ฯ เอวํ สตุถา สปริวโร ตีสโยชนิกํ กนฺตารํ
 สิวฺลิตฺเตรสฺสเสว ปุณฺณํ อนุภาวมาโน อคมาสิ ฯ เรวตตฺเตโรปี สตุถุ อากมฺนํ ฌตฺวา
 ภควโต คนฺธกฺขี มาเปตฺวา ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปณฺจ กุฎฺฐาคารสตานึ ปณฺจ จงฺกมฺนสตานึ
 ปณฺจ รตฺติฎฺฐานทิวาฎฺฐานสตานึ จ มาเปสิ ฯ (ธมฺมปทฺฐจกถาย จตฺตฺโต ภาโค/หน้า
 ๗๗ - ๗๘)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงฝึก กับ ๑๕ นาที.